

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”
NR...../.....

NECLASIFICAT
Exemplar nr.....

SPIRIDON IOAN

TEZA DE DOCTORAT
TEMA: COMBATEREA CRIMINALITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE ÎN
DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI
R E Z U M A T

Conducător de doctorat
Prof. univ. dr. **FLORIN SANDU**

Teză elaborată în vederea obținerii
titlului de DOCTOR în „*Ordine Publică și Siguranță Națională*”

- BUCUREȘTI, 2019 -

CUPRINS

LISTĂ ABREVIERI _____

INTRODUCERE _____

CAPITOLUL I _____

PROTECȚIA MEDIULUI - CONTEXT ȘI IMPLICAȚII _____

1.1. MEDIUL, CADRU DE MANIFESTARE A DEZVOLTĂRII DURABILE _____

1.2. PARTICULARITĂȚI ALE FACTORILOR DE MEDIU _____

1.3. CONDIȚIA DE PROTECȚIE CALITATIVĂ A MEDIULUI _____

1.3.1. Scurt istoric și delimitări conceptuale ale protecției mediului _____

1.3.2. Corelații și specificități în domeniul ecologiei și protecției mediului _____

1.3.3. Pragmatizarea tehnicilor de protecție a mediului _____

**1.4. ÎNTRE INTERVENȚIA NEGATIVĂ A OMULUI ȘI DECLANȘAREA FACTORILOR
NATURALI ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR** _____

1.5. DEZVOLTAREA DURABILĂ – OBIECTIV GLOBAL _____

1.5.1. Mediul și dezvoltarea globală _____

1.5.2. Dezvoltarea durabilă între concept și strategie _____

1.5.3. Scurtă privire asupra conceptului de management al dezvoltării durabile _____

1.6. DREPTUL MEDIULUI ȘI ROLUL SĂU ÎN PROTECȚIA MEDIULUI _____

Concluzie _____

CAPITOLUL II _____

**PROTECȚIA MEDIULUI – AMPLASAREA PROBLEMATICII ÎN PLAN EUROPEAN ȘI
MONDIAL** _____

**2.1. STRUCTURI COMUNITARE CU ROL DETERMINANT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI
MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR** _____

2.1.1. Comisia Europeană _____

2.1.2. Parlamentul European _____

2.1.3. Comitetul economic și social _____

2.1.4. Comitetul regiunilor _____

2.1.5. Consiliul Europei _____

2.1.6. Organizații de mediu _____

2.1.7. Persoanele particulare _____

2.1.8. Agenția Europeană pentru Mediu _____

2.1.9. Mediatorul (Ombudsman-ul) Uniunii Europene _____

2.1.10. Organismele neguvernamentale _____

2.1.11. European Environmental Bureau (EEB) _____

2.1.12. Friends of the Earth Europe (FOEE) _____

2.2. PROTECȚIA CALITATIVĂ A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE _____

2.2.1. Preocupări legislative în U.E. privind protecția calitativă și dezvoltarea durabilă a mediului _____

2.2.2. Legislația de mediu a Uniunii Europene pentru țările semnatare ale strategiei de preaderare _____

2.3. POLITICI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE _____

2.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIEI DE PROTECȚIE A MEDIULUI ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST _____

2.5. MONDIALIZAREA PROBLEMELOR DE MEDIU _____

2.6. ORGANISME INTERNAȚIONALE DE PREVENIRE ȘI INTERVENȚIE ÎN CAZ DE URGENȚE _____

2.6.1. *Implicarea Națiunilor Unite și instituțiile specializate* _____

2.6.2. *Locul și rolul mass-media în domeniul protecției mediului* _____

2.6.3. *Sprijinul ONG-urilor în domeniul protecției mediului înconjurător* _____

Concluzie _____

CAPITOLUL III _____

EXPERIENȚA ROMÂNIEI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR _____

3.1. SCURT PARCURS ISTORIC PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ÎN ROMÂNIA _____

3.2. OPORTUNITĂȚI LEGATE DE PROCESUL DE ADERARE AL ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN CONTEXTUL PROTECȚIEI MEDIULUI _____

3.3. LOCUL, ROLUL ȘI SPECIFICITATEA STRUCTURILOR NAȚIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITATIVE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR _____

3.3.1. *Competența Parlamentului* _____

3.3.2. *Competența Guvernului* _____

3.3.3. *Specificitatea instituțiilor cu atribuții prioritare în domeniul protecției mediului înconjurător;* _____

3.3.4. *Rolul instituțiilor din sistemul de Ordine și Siguranță Națională în domeniul protecției mediului înconjurător.* _____

3.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIILOR DE COOPERARE DINTRE INSTITUȚIILE DIN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ ȘI INSTITUȚIILE CU ATRIBUȚII PRIORITARE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR _____

3.4.1. *Cooperarea dintre Inspectoratul General al Poliției Române și Garda națională de Mediu* _____

3.4.2. *Cooperarea dintre Garda Națională de Mediu și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră* _____

3.4.3. *Cooperarea dintre Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și Garda Națională de Mediu* _____

3.4.4. *Cooperarea dintre Jandarmeria Română și Garda Națională de Mediu* _____

3.5. PARTICULARITĂȚI ȘI LINII DIRECTOARE ALE SISTEMULUI NAȚIONAL DE PROTECȚIE A MEDIULUI _____

3.6. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI _____

3.6.1. *Influența strategiei de dezvoltare durabilă a uniunii europene asupra stabilirii liniilor directoare în proiectarea strategiei naționale de dezvoltare durabilă* _____

3.6.2. *Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă în România* _____

3.6.3. *Particularități ale strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2020-2030* _____

3.7. PARTICULARITĂȚI ALE INTERVENȚIEI NEGATIVE A FACTORULUI UMAN ASUPRA MEDIULUI ÎN ROMÂNIA _____

Concluzie _____

CAPITOLUL IV _____

***SPECIFICITATEA RĂSPUNDERII PENALE ȘI CONTRAVENȚIONALE ÎN DOMENIUL
PROTECȚIEI MEDIULUI***

**4.1. FACTORI GENERATORI AI CRIMINALITĂȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI
MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR**

4.2. CADRUL GENERAL DE REGLEMENTARE A INFRAȚIUNILOR CONTRA MEDIULUI

4.2.1. Reglementările prevăzute în noul Codul penal

4.2.2. Reglementările prevăzute în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului

4.2.3. Incriminări cuprinse în reglementări sectoriale

**4.3. INFRAȚIUNILE REGLEMENTATE DE O.U.G. NR. 195/2005, PRIVIND PROTECȚIA
MEDIULUI**

**4.4. RĂSPUNDEREA CONTRAVENȚIONALĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI
ÎNCONJURĂTOR**

Concluzie

CAPITOLUL V

***ELEMENTE DE DREPT COMPARAT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI
ÎNCONJURĂTOR***

5.1. CHINA

5.2. INDIA

5.3. FRANȚA

5.4. SPANIA

Concluzie

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

BIBLIOGRAFIE:

A N E X E

LISTĂ ABREVIERI

Acad.	academician
alin.	alineatul
A.N.A.F.	Agenția Națională de Administrare Fiscală
A.N.A.N.P.	Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate
A.N.P.M.	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
A.A.P.R.	Asociația Proprietarilor de Păduri din România
A.P.M.	Agențiile Județene pentru Protecția Mediului
A.R.B.D.D.	Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării”
aprox.	aproximativ
art. cit.	articolul citat
art.	articolul
c. civ.	Codul Civil
C.E.D.O.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C.J.U.E.	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
c. p. civ.	Codul de Procedură Civilă
c. p. p.	Codul de Procedură Penală
c. pen.	Codul Penal
C.S.A.T.	Consiliul Suprem de Apărare a Țării
c. silv.	Cod silvic
cap.	capitol
cf.	compară (confer)
D.I.C.E.	Direcția de Investigare a Criminalității Economice
D.E.I.	Directiva 2010/75/CE privind emisiile industriale
D.N.A.	Direcția Națională Anticorupție
D.I.I.C.O.T.	Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
ed.	ediția
etc.	etcetera
ex.	exemplu
FAO	Food an Agriculture Organisation
FLEGT	Forest Law Enforcement, Governance and Trade
F.S.C.	Asociația pentru Certificare Forestieră
H.G.	Hotărârea Guvernului
ha	hectar
I.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
I.G.P.F.	Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
I.G.P.R.	Inspectoratul General al Poliției Române
ITTO	International Tropical Timber Organisation
kg	kilogram
lit.	litera
loc. cit.	locul citat (aceeași pagină citată anterior)

COMBATEREA CRIMINALITĂȚII ECONOMICO-FINANCIARE
ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

m	metru
m ³ / (mc)	metru cub
M. Of.	Monitorul Oficial al României
M.A.I.	Ministerul Afacerilor Interne
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.N.P.C.S.B.	Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor
O.N.U.	Organizația Națiunilor Unite
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
<i>op. cit.</i>	operă citată (lucrare citată anterior)
P.F.	Poliția de frontieră
p.	pagina
pp.	paginile
parag.	paragraful
pct.	punctul
P.I.B.	Produs Intern Brut
R.N.P.	Regia Națională a Pădurilor
R.N.M.C.A.	Rețeaua Națională pentru Monitorizarea Calității Aerului
S.G.G.	Secretariatul General al Guvernului României
S.U.A.	Statele Unite ale Americii
t	tone
T.V.A.	Taxă pe valoare adăugată
U.E.	Uniunea Europeană
U.N.E.P.	United Nations Environment Programme
U.N.I.C.R.I.	United Nations Interregional Crime and Justice Research
urm.	următoarele
vol.	volumul

INTRODUCERE

Pornind de la provocarea prezentă, când agresiunile asupra mediului înconjurător au început să-și arate „rezultatele”, ca și în cazul *praterintenției* din dreptul penal, oamenii au știut din totdeauna că poluarea, sub toate formele în care este practică, mai devreme sau mai târziu va conduce la schimbări ireversibile de climă, care vor afecta, în opinia noastră, traiul și chiar viața pe această planetă, au continuat să „bombardeze” mediul cu variate forme de otrăvire, iar rezultatul, care este pe cale de a se produce, mult mai devreme decât prognoza specialiștii, va fi mult mai grav și cu siguranță va afecta pe toată lumea, generația actuală și mai cu seamă generațiile viitoare.

Prezenta cercetare doctorală se vrea a fi un semnal de alarmă care să declanșeze un „restart social” în domeniul problematicilor de mediu, care să re poziționeze pe primul loc identificarea unor soluții de combatere a poluărilor de toate felurile. Pentru edificarea unei societăți care să conștientizeze pericolul iminent pe care îl generează defrișările necontrolate, exploatarea și utilizarea nesăbuită a resurselor petroliere și de cărbuni, intoxicarea atmosferei cu gaze toxice cu efect de seră, este necesar ca factorii decidenți și nu în ultimul rând societatea civilă, trebuie să identifice de urgență soluții și să procedeze de îndată la punerea lor în aplicare, de așa manieră încât regulile care vor fi stabilite să constituie premisa edificării unei societăți durabile, armonioase și prietenoase cu mediul înconjurător.

Criza mediului, cunoscută sub denumirea de „*criză ecologică*”, este cea mai mare problemă a lumii contemporane, întrucât aceasta afectează pe fiecare dintre noi. Congruența dintre avansul economic și vulnerabilitățile economice stă la baza identificării strategiilor de acțiune în vederea protejării mediului.

Omenirea este îngrozită de faptul că economia se află în conflict cu sisteme naturale ale pământului și asistă cu înspăimântare la colapsul unor zone de pescuit, retragerea pădurilor, erodarea solurilor, degradarea pășunilor, extinderea deșeurilor, creșterea nivelului bioxidului de carbon, scăderea cotelor apelor terestre, creșterea temperaturilor, manifestarea pustiitoare a unor furtuni, topirea ghețarilor, creșterea nivelului mării, moartea recifelor de corali și dispariția unor specii. În fața unei asemenea evoluții a societății umane, opinia publică își manifestă îngrijorarea. Ea sesizează degradarea și regresul componentelor de mediu, dându-le importanța cuvenită și obligă actorii politici și cei socio-economici să participe efectiv la conservarea și dezvoltarea durabilă a tot ceea ce ne înconjoară. Se concentrează eforturile pentru stabilirea unui cadru de formulare a politicii economice pe baza principiilor ecologiei.

În fața acestei provocări, experiența de până acum demonstrează că pentru a proteja mediul, cel mai economic este să previi poluarea, să adopți o poziție preventivă încă din faza de proiectare.

În fapt, protecția mediului la nivel național se realizează prin așezământul politico-juridic fundamental, Constituția României, legi, ordonanțe de urgență ale guvernului și prin acte normative de nivel inferior elaborate de ministerele de resort.

La acest nivel se stabilesc orientările de bază și direcțiile principale de acțiune, obiectivele de mediu în concordanță cu finalitățile dezvoltării durabile.

Legislația pe probleme de mediu în România este deosebit de complexă, într-o continuă dinamică, încercând a se apropia, într-o perioadă de timp, previzibilă, de exigențele și criteriile Uniunii Europene. În acest cadru de intenție și realizare, armonizarea dreptului național cu normele și standardele Uniunii Europene presupune ca dreptul românesc al mediului să fie supus unor transformări fundamentale care să conducă la adoptarea, recunoașterea și aplicarea unor concepte și instituții juridice noi, acceptarea și promovarea unor proceduri specifice și asimilarea unor strategii de soluționare a problemelor ecologice¹.

În plan local, regional, național sau global, între economie și ecologie are loc o simbioză ce se poate traduce într-o legătură cauză-efect sau mai precis într-o legătură prezent-viitor. Potrivit lui *Carmen Nicolescu*, „în general, ecologia investighează nivelurile de organizare a materiei vii: populația, biocenoza, ecosistemul și ecosfera. Astfel, ecologia devine știință prin includerea a trei componente: cunoașterea legilor care guvernează organizarea, funcționarea și evoluția sistemelor biologice supra individuale, alcătuirea unor modele matematice care să permită aprecierea cantitativă a modificărilor induse de legile specifice și stabilirea limitelor de intervenție a omului în acest sistem, astfel încât să nu producă perturbații ireversibile”².

Problema calității și protecției mediului înconjurător a intrat în atenția Națiunilor Unite, în anul 1972, cu ocazia organizării primei Conferințe Mondiale. Rodul conferinței a fost adoptarea unei declarații comune ce conținea o multitudine de recomandări în sarcina statelor membre O.N.U.³. La scurt timp, O.N.U. s-a dedicat problemelor asupra mediului adoptând un program pe probleme de mediu și o serie de proiecte ce aveau ca țintă atenționarea statelor membre asupra nivelului de poluare a oceanelor și ritmul accentuat de degradare a solului și de defrișare a pădurilor.

De fapt, preocuparea fundamentală a protecției mediului are în centru protejarea omului. Pe acest considerent, efortul instituțional este unul considerabil, iar în lipsa unei bune cunoașteri a fenomenului și a formelor sale de manifestare, precum și în lipsa unei coordonări și organizări adecvate a activităților pe care le presupune, prevenirea și combaterea criminalității contra mediului înconjurător nu se poate realiza.

DEFINIREA UNIVERSULUI CERCETĂRII

Contribuția științifică la elaborarea unor concluzii privind riscurile, amenințările și pericolele în domeniul protecției mediului, cu impact asupra siguranței naționale.

¹Duțu, M., *Dreptul comunitar al mediului*, Editura Economică, București, 1997, p. 29;

²Nicolescu, C., *Ecologie și protecția mediului*, Editura Macarie, Târgoviște, 1996, p. 3;

³Organizația Națiunilor Unite - este cea mai importantă organizație internațională din lume. Fondată în 1945, după al doilea Război Mondial, are astăzi 193 de state membre. Întemeierea ei a constat din semnarea, de către membrii ei fondatori, a Cărții Organizației Națiunilor Unite. Potrivit acestui document, ONU are misiunea de a asigura „pacea mondială”, „respectarea drepturilor omului”, „cooperarea internațională” și „respectarea dreptului internațional”. Sediul central al organizației este la New York, a se vedea în acest sens https://ro.wikipedia.org/wiki/Organiza%C8%9Bia_Na%C8%9Biunilor_Unite, sursă online accesată la data de 03 noiembrie 2018, ora 19.30;

IPOTEZE DE LUCRU:

Elaborarea acestei lucrări a pornit de la o serie de ipoteze de lucru:

Ipoteza nr.1: Identificarea principalelor cauze care favorizează poluarea și în general agresionarea mediului, trebuie să genereze dezvoltarea măsurilor de prevenire și combatere a criminalității în acest domeniu.

Ipoteza nr.2: Legislația actuală poate și trebuie să se constituie ca un instrument util și necesar, subliniind nevoia stringentă de a oferi tuturor problemelor o nouă perspectivă asupra soluționării, României revenindu-i sarcina de a identifica, în mod constant, metodele și căile de dezvoltare a propriei strategii de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului.

Ipoteza nr. 3: Succesul în activitatea de prevenire și combatere a criminalității în domeniul mediului reclamă identificarea și corelarea legislației europene și mondiale cu cea națională, subliniind faptul că elaborarea și aplicarea strategiilor în domeniul protecției mediului nu reprezintă un scop în sine, ci trebuie să constituie un mijloc eficient de limitare a riscurilor și vulnerabilităților la adresa mediului înconjurător.

Ipoteza nr.4: Cunoașterea principalelor forme de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului poate genera o gestiune coerentă a activităților de prevenire și combatere.

ACTUALITATEA ȘI IMPORTANȚA TEZEI DE DOCTORAT

Actualitatea și importanța acestei rezidă din însăși problematica abordată. Cercetarea problemelor din domeniul criminalității la adresa protecției mediului se va constitui nu într-o simplă abordare teoretică, ci într-o rețetă ce va desluși sistematic complexitatea acestei provocări. Având în vedere situația existentă în prezent, atât cea de la nivel național, european și global, importanța lucrării doctorale rezidă din faptul că sunt identificate principalele forme de agresionare a mediului înconjurător și sunt propuse soluții legislative și practice de stopare a acestui fenomen, care sub o formă sau alta ne afectează pe toți,

ACTIVITATEA DE DOCUMENTARE

În concret, activitatea de documentare în vederea elaborării prezentei teze de doctorat o putem sistematiza, în următoarele etape: stabilirea temei și a cuprinsului raportului de cercetare; identificarea surselor de actualitate care abordează și tratează problematica criminalității în domeniul protecției mediului, în plan teoretic și practic; trecerea în revistă a tuturor informațiilor; valorificarea materialelor bibliografice; trierea și sistematizarea informațiilor; valorificarea surselor bibliografice și prelucrarea acestora.

Din prisma documentării teoretice, aceasta va trebui să ne fundamenteze temelia tuturor concepțiilor științifice emise și argumentate în domeniul protecției mediului înconjurător. Pentru o analiză riguroasă și pentru cunoașterea aprofundată a cadrului de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului înconjurător, vom aprofunda cercetarea surselor bibliografice fundamentale atât de la nivel național, cât și internațional. Cercetările științifice din domeniul abordat par, la o primă vedere, să lămurească, destul de elocvent, fenomenul. Documentarea bibliografică ne-a oferit informații și teorii extrase din literatura de specialitate, însă

în procesul de cercetare acestea nu ne-au permis formularea unor opinii pertinente a fenomenului studiat, motiv pentru care am trecut la documentarea practică aprofundată și ancorată în realitatea prezentă.

În literatura științifică și de specialitate română și străină, problemele privind protecția mediului înconjurător sunt tratate destul de cuprinzător. Putem enumera specialiști în domeniu, precum: M. Dușu, F. Coman, M. Gorunescu, M. Prieur, S. Glaser.

TEHNICILE ȘI INSTRUMENTELE CERCETĂRII

Tehnicile și instrumentele cercetării vor urmări: sistematizarea și clarificarea informațiilor, informarea, analiza istorico-literară, statistica, studiul de caz și observația. În fapt, utilizându-se metodele clasice ale cercetării științifice, bazate pe analiză și sinteză, inducție și deducție, general și particular, ne va permite clarificarea diverselor situații, pragmatizarea unor direcții de acțiune, concretizarea unor strategii de gestionare a fenomenului cercetat.

OBIECTIVELE INVESTIGAȚIEI

Obiectivele principale ale investigației au în vedere:

- Printr-o analiză profundă și de ansamblu asupra fenomenului studiat, validarea ipotezelor de lucru;
- Abordarea conceptului de protecție a mediului prin corelație cu influența factorilor de mediu actuali;
- Sistematizarea și uniformizarea conceptelor în domeniul protecției mediului;
- Identificarea și simplificarea înțelegerii incriminărilor de mediu;
- Clarificarea responsabilităților din domeniul protecției mediului la nivel național și internațional;
- Identificarea unor reglementări comparate din alte state ale lumii.

ELEMENTE DE NOUȚATE ȘI CONTRIBUȚII PERSONALE

Elemente de noutate și contribuții personale pe care intenționăm să le aducem la problematica criminalității în domeniul protecției mediului înconjurător sunt:

- abordarea, în manieră interdisciplinară, prin articularea într-un sistem propriu a unui larg evantai de concepte, teorii, metode și tehnici de cercetare din domeniul protecției mediului înconjurător;
- fundamentarea și evidențierea problematicii actuale;
- sistematizarea principalelor forme de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului înconjurător;
- conturarea și analiza particularităților modalităților de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului înconjurător;
- evaluarea și dinamica situației operative în domeniul piscicol și silvic pe anul 2017;
- abordarea elementelor specifice criminalității în domeniul protecției mediului prin cercetări conceptuale și identificarea problemelor în investigarea infracțiunilor.

Foarte multe lucrări științifice din domeniu, tratează fenomenul din punct de vedere al impactului mediatic, mai puțin sunt abordate aspectele de mediu curente, cu

impact permanent asupra societății, acțiuni care afectează fiecare locuitor al planetei zi de zi. În acest sens ne-am propus să prezentăm, din punct de vedere al impactului asupra zonei de Ordine Publică și Siguranță Națională următoarele⁴:

- *poluarea din marile aglomerări urbane*, care afectează fiecare viețuitoare, și în special oamenii, cele mai nocive agresiuni fiind: supraaglomerarea traficului rutier, utilizarea unor mijloace de transport neconforme, învechite, fără respectarea normelor de mediu (scoaterea taxei de mediu a permis introducerea și înmatricularea pe teritoriul României unui număr mare de mașini care nu respectă normele de poluare actuale, tonele de praf degajate de șantiere (fie că vorbim de construcții civile sau industriile), unde firmele nu respectă documentația din autorizații, nu au respectat legislația privind securitatea la incendii (fapt ce a generat incendii ale unor mansarde sau chiar blocuri întregi) ansambluri de locuințe care au fost vândute fără recepții, nu au respectat prevederile de mediu privind spațiile, locurile de parcare și altele;

- *colectarea deșeurilor menajere* de la nivel industrial și la nivelul populației, deși există obligativitatea să se facă colectarea selectivă a deșeurilor, operatorii economici fiind obligați să dețină pubele diferențiate pentru fiecare tip de deșeu, în realitate la momentul ridicării acestora de către firmele de salubritate specializate, acestea sunt depozitate și transportate toate în același container, fiind amestecate, devenind inefficientă colectarea diferențiată din moment ce toate ajung în același loc la groapa de gunoi;

- *insuficiența mijloacelor de transport în comun prietenoase cu mediul și puțin poluante* (perioada lungă de realizare a magistralelor de metrou care ar rezolva o mare parte a traficului de suprafață). Cauzele acestei situații considerăm că sunt în principal: corupția, favorizarea anumitor companii pentru câștigarea contractelor, contestațiile fără sfârșit ale atribuirii contractelor, achizițiile publice trucate, prețurile finale ale investițiilor care se dublează, având în spate motive mai mult sau mai puțin reale. De asemenea tramvaiele, troleibuzele și autobuzele nepoluante sunt insuficiente pentru nivelul traficului, lipsa infrastructurii rutiere care să permită o mai bună fluidizare a traficului și inadaptarea acesteia la nevoile în permanentă schimbare de extindere a acestuia (lipsa sistemelor de management al controlului traficului care să gestioneze circulația în marile aglomerări urbane în timp real, adaptat și la nevoile imediate, dar și la necesitățile macro traficului), lipsa cu desăvârșire a trenurilor rapide care să deservească și zona metropolitană etc.;

- poluarea fonică existența unui nivel mare de zgomot în aglomerările urbane datorat traficului, construcțiilor etc.;

- poluarea apelor, cu componentele care vizează apa potabilă, apa reziduală, sistemele neperformante și insuficiente de tartare a apelor uzate etc.;

ARIA DE INVESTIGAȚII

Cercetarea a vizat atât aspecte de ordin teoretic, cât și practic, cu propuneri pentru gestionarea corespunzătoare a fenomenului studiat. Aria investigațiilor efectuate s-a desfășurat la:

- Inspectoratul General al Poliției Române;

⁴ în acest sens Voicu, C., Pantea, M., ș.a., Curs Universitar pentru Masterat *Securitatea financiară a Uniunii Europene în viziunea Tratatului de la Lisabona*, Vol. II, Editura Pro Universitaria, București, 2010

- Inspectoratul pentru Situații de Urgență;
- Ministerul Mediului;
- Garda Națională de Mediu.

STRUCTURA TEZEI DE DOCTORAT

În capitolul I, intitulat „*Contextul protecției mediului înconjurător*”, vom aborda din punct de vedere teoretic „*conceptul de mediu*”, identificând principalii factori ce alterează sănătatea acestuia. După o prezentare de ansamblu a istoriei activității de protecție a mediului și a corelației cu domeniul ecologiei vom trece la identificarea tehnicilor actuale de protecție a mediului. În fapt, subcapitolul 1.5., denumit „*Dezvoltarea durabilă – obiectiv global*”, orientează eforturile de dezvoltare durabilă spre o nouă cultură ecologică, în care cultura științifică se unește cu cultura umanistă, dând o nouă perspectivă cercetării realităților cu care se confruntă activitatea de protecție a mediului. Astfel, ne vom apleca asupra conceptului de „*dezvoltare durabilă*” și „*management al dezvoltării durabile*”, identificând regulile calitative aplicabile în domeniu, precum și viziunile strategice de pragmatizare a direcțiilor de acțiune.

Capitolul II, intitulat „*Experiența României în domeniul protecției calității mediului înconjurător*”, va evidenția, într-o succesiune logică, istoria în domeniul protecției mediului a statului român, punând accent pe oportunitățile legate de procesul de aderare la Uniunea Europeană în problematica abordată, dar și pe procedura de integrare completă, prin identificarea și transpunerea regulilor de bune practici dar și a reglementărilor comunitare la nivel național. Cercetarea va urmări să identifice locul și rolul atât a structurilor naționale cu atribuții limitative în domeniul protecției calitative a mediului înconjurător cât a instituțiilor cu atribuții specifice. Pe aceste considerente, vom identifica particularitățile strategiilor de cooperare dintre instituțiile din sistemul de Ordine Publică și Siguranță Națională și instituțiile cu atribuții prioritare în domeniul protecției mediului înconjurător. Bineînțeles, pe fondul clarificării experienței naționale în gestionarea domeniului abordat, detaliind procesul de elaborare al strategiei naționale în domeniul dezvoltării durabile, vom prezenta și aspecte legate de intervenția negativă a factorului uman asupra mediului.

Capitolul III, denumit „*Protecția mediului – amplasarea problematicii în plan european și mondial*” va aborda acest domeniu din două laturi, pe de o parte, la nivel european, pe de altă parte, la nivel mondial. Vom insista pe prezentarea structurilor U.E. cu rol determinant în domeniul protecției mediului, preocupările legislative de la nivelul comunității europene, legislația de mediu pentru țările semnatare ale strategiei de preaderare, politicile adoptate în domeniul dezvoltării durabile, particularitățile strategiilor de mediu din Europa Centrală și de Est, mondializarea problemelor de mediu, locul și rolul Națiunilor Unite, a altor instituții, O.N.G.-urilor și mass-media în domeniul protecției mediului.

În ultimul capitol (capitolul IV intitulat „*Specificitatea răspunderii penale și contravenționale în domeniul protecției mediului*”) vom detalia principalii factori generatori ai criminalității în domeniul mediului înconjurător, reglementări generale a infracțiunilor contra mediului, punând accent pe prevederile Noului Cod Penal,

O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, precum și pe alte reglementări sectoriale.

Concluziile și propunerea „de lege ferenda” încheie prezenta cercetare doctorală, subliniind importanța demersului științific și urmare a situației globale prezente, am îndrăznit să propunem o reglementare legislativă care, dacă ar fi pusă în practică ar permite realizarea unor pași importanți în domeniul protecției mediului la nivel național, european și global.

Prezenta cercetare doctorală are la bază, activitatea pe care am desfășurat-o ca ofițer operativ în poliția de investigare a criminalității economice, și care mi-a permis, prin ochii investigatorului, să identific de-a lungul vremii o serie de probleme grave legate de felul în care sunt transpuse în practică prevederile legale din domeniul mediului, mai ales cele din dreptul penal special. Pornind de la activitățile de import de deșeuri radio-actice și depozitarea acestora pe teritoriul național, specifice perioadei anilor 2005-2009, a comerțului cu anvelope uzate aduse de prin toată Europa, până la defrișările necontrolate, care parcă nu se mai opresc, a poluării marilor orașe ca urmare a numărului din ce în ce mai mare de autovehicule (cele mai multe vechi și uzate moral), a problemelor ridicate de gropile de gunoi, am constatat ca măsurile coercitive nu sunt eficiente, iar sistemul judiciar este depășit de problematică.

CAPITOLUL I

PROTECȚIA MEDIULUI - CONTEXT ȘI IMPLICAȚII

Apariția și dezvoltarea ființei umane a fost evenimentul care a introdus puternice influențe asupra mediului natural. Dacă plantele și animalele se adaptează la condițiile oferite de mediu, omul își impune voința, adaptând mediul la nevoile sale și ale societății. Prin continua perfecționare a științei și tehnicii, omul a produs importante schimbări în structura funcțională a mediului înconjurător, începând cu defrișările, care afectează la momentul actual întregul mapamond și până la poluarea radioactivă datorată proastei utilizări a energiei atomice.

1.1. MEDIUL, CADRU DE MANIFESTARE A DEZVOLTĂRII DURABILE

Omenirea trăiește într-o perioadă în care consecințele acțiunilor sale au devenit impredictibile și dificil de controlat. Astfel, problemele economice, sociale dar mai ales cele mediu au devenit tot mai complexe. În special, țările puternic industrializate nu mai sunt interesate de protecția mediului, fiind preocupate de factorul financiar și de identificarea de noi piețe de desfacere.

1.2. PARTICULARITĂȚI ALE FACTORILOR DE MEDIU

Potrivit dispozițiilor internaționale *„sistemul climatic reprezintă un ansamblu care înglobează atmosfera, hidrosfera și geosfera, precum și interacțiunile*

acestora”⁵. Atmosfera conține: 96% din volum, aer și, 4%, vapori de apă. Din perspectiva legislației românești, „aerul înconjurător este aerul din troposferă”⁶.

1.3. CONDIȚIA DE PROTECȚIE CALITATIVĂ A MEDIULUI

În ultima perioadă, se constituie ca o problemă actuală și de mare semnificație formarea noii sfere a activității științifice care să permită să se constituie sistemul de cunoștințe privitoare la legitățile și starea de protecție a omului și mediului înconjurător împotriva pericolelor de degradare și regres a componentelor mediului. Prin natura, caracterul și implicațiile ei, problematica mediului pretinde din ce în ce mai mult un management coerent, suplu și capacitiv care, apelând la o mare varietate de instrumente de intervenție și o comunicare continuă și transparentă, să contribuie la reducerea la minimum a fenomenelor de poluare.

1.3.1. Scurt istoric și delimitări conceptuale ale protecției mediului

Potrivit izvoarelor istorice, în anul 242 î.e.n., în India, împăratul Asoka a dispus prin lege ocrotirea peștilor, animalelor terestre și pădurilor. A înființat și un fel de rezervații naturale, așa-numitele „abhaya-rana”, pe teritorii relativ întinse.

1.3.2. Corelații și specificități în domeniul ecologiei și protecției mediului

Primul care a subliniat existența principiului interacțiunii în lumea vie a fost savantul *Charles Darwin*. Exemplul folosit de el și citat în toate manualele este edificator: trifoiul roșu este polenizat de bondari; numărul bondarilor este dependent de distrugerea cuiburilor acestora de către șoareci; numărul șoarecilor este în funcție de activitatea pisicilor; rezultă că recolta de trifoi depinde de numărul și activitatea pisicii⁷.

1.3.3. Pragmatizarea tehnicilor de protecție a mediului

Principalele tehnici de protecție sunt: procedurile preventive, mecanismele economico-fiscale, reglementările tehnice, evaluarea poluării mediului și reglementarea activităților economico-sociale.

1.4. ÎNTRE INTERVENȚIA NEGATIVĂ A OMULUI ȘI DECLANȘAREA FACTORILOR NATURALI ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Mediul natural și cel antropic sunt în mod repetat țintele unor agresiuni dintre cele mai grave, care au implicații la fel de serioase asupra calității factorilor mediului, dar și asupra sănătății omului. Dacă, în societatea industrială, rațiunea producției de bunuri domina rațiunea producției de riscuri, în societatea actuală, a riscului, relația s-a inversat. Forțele productive și-au pierdut „inocența” de odinioară iar surplusul de putere pe care societatea l-a obținut prin „progresul” tehnico-economic este amenințat de „producția de riscuri”⁸.

1.5. DEZVOLTAREA DURABILĂ – OBIECTIV GLOBAL

În contextul în care omenirea se confruntă cu degradarea masivă a mediului, conceptul de dezvoltare durabilă, formulat la finele secolului al XX-lea, aduce cadrul

⁵Art. 1 pct. 3 al Convenției-Cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice;

⁶Lit. A, art. 3 din Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, actualizată, publicată în M. Of. al României Partea I nr. 452 / 2011;

⁷Cotigă, C., *Ecologie și protecția mediului*, Editura Sitech, Craiova, nedată, p. 13;

⁸Ene, D., *Degradarea Mediului și punerea în pericol a securității ecologice la nivel național și regional – amenințări la adresa securității naționale*, Editura Ars Academia, București, 2010, p. 156;

teoretic menit să armonizeze două realități paralele: activitățile economice și mecanismele ecologice.

1.5.1. Mediul și dezvoltarea globală

Globalizarea economică constituie o adevărată provocare a societății contemporane. Pe aceste coordonate, corelarea idealurilor economice cu strategiile din domeniul ecologiei se constituie ca fundament al conceptului de dezvoltare durabilă și preocupare majoră actuală a societăților moderne.

1.5.2. Dezvoltarea durabilă între concept și strategie

După cum am prezentat mai sus, conceptul de „*dezvoltare durabilă*” a fost mediatizat și conturat prin *Raportul Brutdland*⁹ (1987). Conferința ONU de la Rio de Janeiro a venit în sprijinul înțelegerii acestui concept, prin adoptarea unor hotărâri și documente care clarificau sensul, obiectivele și corelațiile acestui concept.

1.5.3. Scurtă privire asupra conceptului de management al dezvoltării durabile

La fel ca și procesul de dezvoltare durabilă și managementul său reprezintă o realitate de necontestat a lumii de astăzi, iradiind atât practicul reprezentat în mod obiectiv, cât și mentalul uman în toate domeniile vieții social-umane. Privit din perspectiva globalizării, managementul dezvoltării durabile necesită o abordare agreată la sistemul global, care să integreze capitalul uman și organizațiile de la nivel micro, prin prisma dezvoltării durabile, în care același capital uman reprezintă scopul demersului, iar organizația-mijlocul de atingere a acestuia.

1.6. DREPTUL MEDIULUI ȘI ROLUL SĂU ÎN PROTECȚIA MEDIULUI

În general, este acceptat că „mediul ocazionaază formarea unui număr de relații sociale referitoare la protejarea, ameliorarea și conservarea sa, relații care constituie obiect de reglementare pentru o ramură distinctă de drept – dreptul mediului”¹⁰.

Concluzie

În prezentul capitol introductiv facem o incursiune istorică asupra reglementărilor legate de protecția mediului de la apariția acestora până în prezent, ocazie cu care subliniem principalele caracteristici ale domeniului, în contextul legăturii dintre activitatea umană din toate domeniile industrială, agricolă, socială și interdependentă cu mediul înconjurător.

De asemenea sunt reliefate funcțiile pe care pădurea le îndeplinește în epoca modernă, aspectele de protecție a mediului și constatarea specialiștilor din domeniu care „*observă că existența pădurilor pentru protecția mediului condiționează însăși existența omenirii, mai ales în condițiile în care din ce în ce mai multe state se confruntă cu fenomene sinonime cu cele ce se petrec în țările africane afectate de deșertificare și secetă*”.

Opinim că mult uzitata expresie „*ecologia*”, este la acest moment doar „*un foc de paie*” în comparație cu interesele financiare ale industriei, agriculturii, ale

⁹Owe *common future*, Oxford: Oxford University Press, 1987, p. 43;

¹⁰ Gorunescu, M., *Infrațiuni contra mediului înconjurător*, Editura Cernaprint, București, 2006, p. 24;

marilor corporații mondiale, care efectiv dictează politica de mediu a statelor lumii funcție de interesele lor.

Având în vedere partea de teorie absolut necesară într-o cercetare doctorală, am abordat aspecte legate de obiectivul global pe care ar trebui să-l constituie o dezvoltare durabilă și în ultima parte a prezentului capitol am analizat succint aspectele de ordin general ale ramurii de drept al mediului.

CAPITOLUL II

PROTECȚIA MEDIULUI – AMPLASAREA PROBLEMATICII ÎN PLAN EUROPEAN ȘI MONDIAL

În analiza acestei problematici, pornim de la considerația că experiența nemijlocită a celor ce au parcurs deja toate etapele privind construirea, implementarea, punerea în funcțiune și certificarea unui sistem de protecție a mediului în organizația lor reprezintă o sursă deosebit de valoroasă de informații practice. Mai adăugăm și faptul că în numeroase țări, implementarea sistemelor de protecție a mediului a reușit să convingă, nu numai prin beneficii financiare obținute, dar și prin creșterea credibilității în obținerea creditelor bancare, în atragerea de investiții și a altor beneficiari.

2.1. STRUCTURI COMUNITARE CU ROL DETERMINANT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Trăim într-o Europă, în care instituțiile își propun o serie de idealuri și viziuni, ce constituie referințe ce trebuie atinse și menținute de toate statele membre fiind transpuse în: conceperea coeziunii socio-economice, adoptarea continuă a politicilor de mediu, încurajarea cercetării tehnico-științifice, elaborarea și dezvoltarea programelor ce vizează educația, sănătatea, cultura, pregătirea profesională, protecția consumatorilor, infrastructura și cooperarea dintre state.¹¹

2.1.1. Comisia Europeană

Comisia Europeană poate, prin intermediul Uniunii Europene Curtea de Justiție, să inițieze o acțiune împotriva unui stat care nu implementează corect legislația. Dar acțiunea în justiție este ultima soluție. Comisia Europeană acordă o importanță mai mare sprijinirii statele membre în implementarea efectivă, a dezvoltării capacităților și a sprijinului financiar.

2.1.2. Parlamentul European

Parlamentul European a jucat un rol proeminent în inițierea și afirmarea problemelor mediului la nivelul comunității. În 1994, Parlamentul European a cerut oficial propunerea unei directive privind protecția mediului. *Articolul 175(3)* [ex..130(3)] C.E. prevedea ca *programele de acțiune generală* privind mediul să fie adoptate printr-o decizie a Consiliului Europei și a Parlamentului European. Întrucât o decizie este „obligatorie în ansamblul său pentru cei cărora le este adresată”,

¹¹Despre elementele și principiile specifice dreptului comunitar al mediului, vezi Ionescu, C., *Cum să construim și să implementăm un sistem de management de mediu*, în conformitate cu ISO 14001, Editura Economică, București, 2000, p. 153-156;

viitoarele programe de acțiune asupra mediului vor începe să-și piardă caracterul îndrumător și vor deveni obligatorii.

2.1.3. Comitetul economic și social

Comitetul Economic și Social este menit să reprezinte diferite interese neguvernamentale în cadrul comunității, inclusiv cele ecologice, deși reprezentanții mediului nu sunt expres menționați în articolul 257(2) din Tratatul C.E.

2.1.4. Comitetul regiunilor

Comitetul Regiunilor (articolele 263 și urm. (ex. 198a) C.E.) are în structura sa autorități regionale și locale; articolul 4(2) din Tratatul C.E. prevede ca Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor sfătuiește consiliul și comisia.

2.1.5. Consiliul Europei

Creat la 5 mai 1949 și reunind 41 de state ale continentului, Consiliul Europei s-a preocupat de problemele mediului de timpuriu, mai ales că art. 1 al Statutului său i-a permis să se ocupe de toate problemele, în afară de cele privind apărarea națională.

2.1.6. Organizații de mediu

Organizațiile care acționează la nivel comunitar în materie de mediu suferă de o criză cronică în ceea ce privește mâna de lucru și resursele financiare care afectează grav structurile lor organizaționale. În 1998, comisia a publicat o listă cu 23 de organizații europene „reprezentative”, care au primit, după câte se pare, numai în 1997 un ajutor financiar de 2,58 de milioane de euro de la comisie.

2.1.7. Persoanele particulare

Curtea Europeană a făcut un efort major în amplificarea poziției persoanelor individuale, statuând printr-o decizie din 1990 că măsurile privind protecția mediului care vizează și protecția sănătății omului trebuie interpretate în sensul că ar permite indivizilor să invoce aceste drepturi în fața tribunalelor.

2.1.8. Agenția Europeană pentru Mediu

Create prin Regulamentul Consiliului Europei nr. 1210 din 7 mai 1990, Agenția Europeană pentru Mediu și rețeaua sa de informare și de observare a mediului sunt succesoarele proiectului-pilot din 1985 asupra stării mediului (CORINE). Sediul agenției este la Copenhaga și aceasta a început să funcționeze din 1994.

2.1.9. Mediatorul (Ombudsman-ul) Uniunii Europene

La 12 iulie 1995 a fost numit primul mediator („Ombudsman”) al U.E. (ultimul în funcțiune în ianuarie 2003). În termenii Tratatului de la Maastricht, mediatorul este „abilitat să primească plângeri ... referitoare la cazuri de proastă administrare în acțiunea instituțiilor ori organelor comunitare, cu excluderea competenței Curții de Justiție și Tribunalului de Primă Instanță în exercițiul funcțiilor jurisdicționale”.

2.1.10. Organismele neguvernamentale

Mișcarea ecologistă a avut o atitudine ambiguă față de politica U.E. în materie de mediu; în principiu s-a declarat de acord cu o abordare globală, la nivelul celor 15 state membre, dat fiind specificul problemelor ecologice care nu cunosc granițe, dar a

criticat faptul că politica mediului nu este considerată prioritară, ci, din contra, este subordonată scopului principal al uniunii, respectiv creșterea economică.

2.1.11. European Environmental Bureau(EEB)

Creat în 1973 cu scopul de a ajuta comisia să pună la punct un mecanism „de răspuns” și dialog cu organizațiile ecologiste, biroul are circa 140 de organizații membre, dintre care 13 din afara U.E. Editează publicația *Metamorphosis*, în șapte limbi.

2.1.12. Friends of the Earth Europe (FOEE)

Friends of the Earth Europe (FOEE), înființată în 1986, cuprinde 25 de organizații europene membre ale organizației internaționale *Friends of the Earth*. Obiectivul central îl constituie tot activitatea de lobby pe lângă instituțiile europene, în special Comisia Europeană.

2.2. PROTECȚIA CALITATIVĂ A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

În anii 1970 și 1980, accentul, în privința protecției mediului, a fost pus temele de mediu tradiționale, cum ar fi protejarea speciilor și îmbunătățirea calității aerului pe care îl respira sau apa pe care o bem, prin reducerea emisiilor poluante.

2.2.1. Preocupări legislative în U.E. privind protecția calitativă și dezvoltarea durabilă a mediului

Dreptul Uniunii europene al mediului a cunoscut o evoluție proprie, marcată de esența economică a construcției comunitare inițiale, sub impactul conferințelor mondiale privind mediul, începând cu cea de la Stockholm (1972) și cu racordări importante la problematica eco climatică globală, exprimate în tratatul de la Lisabona (2009)¹².

2.2.2. Legislația de mediu a Uniunii Europene pentru țările semnatare ale strategiei de preaderare

În întreg procesul de integrare europeană, statele semnatare, au întâmpinat reale obstacole în realizarea obiectivelor de protecția mediului, din care cele mai relevante sunt dezvoltate în teză.

2.3. POLITICI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII ȘI DEZVOLTĂRII DURABILE A MEDIULUI LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

Necesitatea unei politici comune asupra protecției mediului a fost evidențiată pentru prima dată la Conferința șefilor de state și de guverne, din octombrie 1972. Începând cu această dată, s-au adoptat peste 200 de acte juridice comunitare privind protecția mediului, care au servit drept cadru legic pentru diverse programe de acțiune ale instituțiilor interne din comunitate.

2.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIEI DE PROTECȚIE A MEDIULUI ÎN EUROPA CENTRALĂ ȘI DE EST

Preocupările privind protecția mediului s-au transferat, în ultima perioadă și la nivelul unor grupuri de țări amplasate în zone distincte ale Europei.

2.5. MONDIALIZAREA PROBLEMELOR DE MEDIU

¹²Duțu, M., Duțu, A., *Dreptulmediului*, Ediția 4, Editura C.H.Beck, București, 2014, p. 37;

La începutul „erei ecologice”, unul din primele instrumente internaționale referitoare la mediu, Carta europeană pentru ape, proclamată cu ocazia Consiliului Europei din anul 1968, a subliniat o sintagmă al cărei ecou produce efecte până azi: „*apa nu are frontiere*”. Din experimentele și constatările făcute până atunci s-a exprimat concluzia că „*mediu nu are frontiere*”.

2.6. ORGANISME INTERNAȚIONALE DE PREVENIRE ȘI INTERVENȚIE ÎN CAZ DE URGENȚE

După 1972, mare parte a instituțiilor subordonate ONU (în număr de 15, începând cu 1 ianuarie 1983) au depus eforturi în a se implica în probleme de mediu, abordând această problemă din prisma obiectului lor principal și specific de activitate.

2.6.1. Implicarea Națiunilor Unite și instituțiile specializate

Instituțiile specializate ale ONU nu sunt autorități internaționale pentru protecția mediului, dar activitatea lor se află în relații de conexiune cu obiectivele privind protecția și conservarea mediului, acestea fiind consultate pentru soluționarea problemelor globale de mediu.

2.6.2. Locul și rolul mass-media în domeniul protecției mediului

Informația constituie fundamentul înțelegerii schimbărilor ce au loc în domeniul protecției mediului înconjurător. Construirea acesteia depinde de comportamentul oamenilor, al căror efort global trebuie dirijat pe problema educației ecologice.

2.6.3. Sprijinul ONG-urilor în domeniul protecției mediului înconjurător

ONG-uri reprezintă scheletul mișcării ecologice. Scopul declarat al acestora este de a corecta guvernele în inițiativele sale. În plan tipologic, grupurile ecologice pot fi de două feluri.

Concluzie

Cel de al doilea Capitol al prezentei lucrări, tratează în amănunt, aspectele de protecție a mediului la nivel regional (în Uniunea Europeană) și la nivel global, din punct de vedere a reglementărilor legale dar mai ales al autorităților chemate să aplice legislația la nivelul statelor membre U.E. și O.N.U.

Opinem că implementarea unei strategii la nivel regional, în Europa, dar mai ales la nivel global, poate la acest moment să încetinească declinul în care omenirea se află din punct de vedere climateric și al poluării masive. Cu toate că exemplele din ultima perioadă de timp (este binecunoscută speța cu marii producători din industria auto, care au „măsluit” rezultatele unor teste de laborator pentru a putea comercializa autovehicule poluante pe diverse piețe internaționale, cu încălcarea flagrantă a dispozițiilor imperative din domeniul protecției mediului), ne arată faptul că nepăsarea actorilor economici cu vocație globală, nu face decât să „fenteze” lupta împotriva poluării, la care participăm activ fiecare dintre noi, din păcate, iar măsurile luate (sanționarea cu amenzi de miliarde de euro – achitate statelor puternice, și nu în buzunarul fiecăruia dintre noi) nu pot decât să încurajeze astfel de practici, ne exprimăm credința, ca această lucrare se va alătura celor deja existente și se va constitui într-un semnal de alarmă pe care factorii de decizie vor trebui să-l ia în serios de această dată.

Globalizarea, se face resimțită din plin în ultima perioadă și în acest domeniu, iar mondializarea problemelor de mediu, constituie un prim pas spre identificarea unor soluții viabile, drastice, care trebuie aplicate de îndată la nivel micro (familiar) și macro (statal ori regional).

CAPITOLUL III

EXPERIENȚA ROMÂNIEI ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITĂȚII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Apariția și dezvoltarea legislației românești în domeniul protecției mediului, au dus în final la constituirea unei ramuri de drept distincte¹³. Amplele schimbări socio-politice și economice care au marcat România după anul 1990 au generat înlocuirea economiei bazate pe planificare cu cea de piață, legislația având un caracter corectiv și conjunctural.

3.1. SCURT PARCURS ISTORIC PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ÎN ROMÂNIA

În România, primele referiri pentru protecția pădurilor, apelor, solului și a zonelor care trebuie păstrate în stare naturală sunt cantonate încă din secolul al XIV-lea în vechiul drept românesc. Ele se regăsesc în legile și reglementările care au fost adoptate ulterior.

3.2. OPORTUNITĂȚI LEGATE DE PROCESUL DE ADERARE AL ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN CONTEXTUL PROTECȚIEI MEDIULUI

În ce privește integrarea europeană, capitolul 22 – „Protecția mediului” – este unul dintre cele mai dificile capitole de negociere, deoarece există sectoare cu arierate majore iar alinierea la standardele europene necesită costuri foarte mari. România și-a intensificat eforturile de aderare la structurile europene, o atenție deosebită acordându-se problemelor privind calitatea vieții și a mediului care, în conformitate cu articolul nr. 70 al Acordului de Asociere la Uniunea Europeană, sunt domenii prioritare de armonizare.

3.3. LOCUL, ROLUL ȘI SPECIFICITATEA STRUCTURILOR NAȚIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI CALITATIVE A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

În scopul soluționării aspectelor privitoare la gestionarea și administrarea problemelor de mediu, corelarea și dirijarea inițiativelor de la toate nivelurile, e mai mult decât necesară inițierea, specializarea și dezvoltarea continuă a tuturor factorilor implicați în acest subiect.

3.3.1. Competența Parlamentului

Parlamentul adoptă, în baza art. 73 din Constituție, legi constituționale, legi organice și legi ordinare, între altele, și în reglementarea domeniului de protecție a mediului.

3.3.2. Competența Guvernului

¹³Duțu, M., Duțu, A., *Dreptul mediului, Ediția 4*, Editura C.H.Beck, București, 2014, p. 46;

În materie de protecția mediului, Guvernul are competența de a promova inițiativele legislative pe care le-a primit din partea Ministerului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului, pe care le supune apoi aprobării Parlamentului.

3.3.3. Specificitatea instituțiilor cu atribuții prioritare în domeniul protecției mediului înconjurător;

La pct. 111 din Perspectivele de mediu până în anul 2000 și după aceea, adoptate în cadrul Programului de mediu al Națiunilor Unite în 1989, în privința structurii organizatorice s-a stabilit cerința ca, la nivel național, să se stabilească, printre altele, pentru ministerele de resort răspunderea ce le revine pentru dezvoltarea permanentă a condițiilor de mediu și pentru protecția mediului.

3.3.4. Rolul instituțiilor din sistemul de Ordine și Siguranță Națională în domeniul protecției mediului înconjurător.

3.4. PARTICULARITĂȚI ALE STRATEGIILOR DE COOPERARE DINTRE INSTITUȚIILE DIN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ ȘI INSTITUȚIILE CU ATRIBUȚII PRIORITARE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

3.4.1. Cooperarea dintre Inspectoratul General al Poliției Române și Garda națională de Mediu

Spre eficientizarea activității de protecție a mediului, în anul 2009, a fost încheiat un protocol de colaborare între Garda Națională de Mediu și Inspectoratul General al Poliției Române¹⁴.

3.4.2. Cooperarea dintre Garda Națională de Mediu și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră

Într-un mod asemănător cu cel observat deja în relația IGPR – Gardă de Națională de Mediu, și între Inspectoratul General al Poliției Române și aceeași instituție specializată în domeniul protecției mediului s-a încheiat în septembrie 2009 un protocol de cooperare¹⁵.

3.4.3. Cooperarea dintre Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și Garda Națională de Mediu

Între cele două instituții a fost semnat, de asemenea, un protocol¹⁶, privind schimbul de date și informații în domeniul monitorizării stărilor potențial generatoare de situații de urgență și pe durata producerii situațiilor de urgență.

3.4.4. Cooperarea dintre Jandarmeria Română și Garda Națională de Mediu

După modelul protocoalelor anterioare, prezentăm și actul de același tip care a fost încheiat între Jandarmeria Română și Garda Națională de Mediu. În chiar primul articol al protocolului¹⁷ încheiat în anul 2009, se exprimă faptul că scopul documentului este acela de a asigura colaborarea dintre cele două instituții, pentru desfășurarea de acțiuni în comun pentru prevenirea și contracararea faptelor antisociale în domeniul protecției mediului și, după caz, sancționarea faptelor

¹⁴ în acest sens: https://gnm.ro/staticdocs/Politia_Romana2009.pdf, sursă online accesată la 18 martie 2018 ora 19.00

¹⁵ în acest sens: https://gnm.ro/staticdocs/GNM_IGPF2009.pdf, sursă online accesată la 19 martie 2018 ora 18.00

¹⁶ în acest sens: <https://gnm.ro/staticdocs/ProtocolColaborareISU.pdf>, sursă online accesată la 20 martie 2018 ora 17.00

¹⁷ în acest sens: <https://gnm.ro/staticdocs/Protocol%20GNM-%20Jandarmeria%20Romana%20-%20202009.pdf>, sursă online accesată la 21 martie 2018 ora 22.00

contravenționale, respectiv luarea măsurilor legale în situațiile de natură infracțională constatate.

3.5. PARTICULARITĂȚI ȘI LINII DIRECTOARE ALE SISTEMULUI NAȚIONAL DE PROTECȚIE A MEDIULUI

S-a fundamentat de mult ipoteza conform căreia domeniul protecției mediului nu mai este de mult unul subsidiar, a cărui importanță este doar una scăzută, ce nu justifică implicarea instrumentelor represive celor mai severe și nici un efort instituțional semnificativ.

3.6. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI

3.6.1. Influența strategiei de dezvoltare durabilă a uniunii europene asupra stabilirii liniilor directoare în proiectarea strategiei naționale de dezvoltare durabilă

Strategia indică dezvoltarea durabilă ca reprezentând un obiectiv general al Uniunii care guvernează toate politicile și activitățile Uniunii. Așa cum a fost consacrat și la nivelul instituțiilor cu vocație internațională, dezvoltarea durabilă este văzută ca referindu-se la menținerea capacității Pământului de a susține viața în toată diversitatea ei, fiind fundamentată pe principiul democrației, egalității dintre sexe, solidarității, respectului față de lege și față de drepturile fundamentale, inclusiv libertatea și egalitatea de șanse pentru toți.

3.6.2. Procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare durabilă în România

În timp și ca o neîmplinire, într-un timp prea lung, strategia națională nu și-a identificat o formulare coerentă. Redăm în continuare pașii ce au fost parcurși.

3.6.3. Particularități ale strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă a României. Orizonturi 2020-2030

Scopul principal al strategiei constă în ancorarea totală la noua filozofie a dezvoltării, comună Uniunii Europene și acceptată la nivel mondial.

3.7. PARTICULARITĂȚI ALE INTERVENȚIEI NEGATIVE A FACTORULUI UMAN ASUPRA MEDIULUI ÎN ROMÂNIA

Fenomene de o gravitate deosebită care afectează calitatea mediului înconjurător se înregistrează și în România. Între acestea, ne vom referi doar la unele dintre ele, pentru a forma o imagine asupra nivelului de agresare a mediului în țara noastră.

Concluzie

O evoluție a reglementărilor naționale și a instituțiilor cu vocație în domeniul mediului din România, reprezintă prima parte a prezentului capitol.

Am considerat că pentru a stabili parcursul reglementărilor naționale în domeniul protecției mediului, cea mai importantă etapă a constituit-o procesul de aderare al țării noastre la Uniunea Europeană, iar analiza efectuată a permis sublinierea principalelor stadii parcurse, evoluția legislativă și instituțională dar și vulnerabilitățile existente la aceea dată.

Dezvoltarea și identificarea competențelor pe care le au instituțiile naționale în domeniul prevenirii și combaterii faptelor antisociale din domeniul mediului, structurate pe cele trei paliere legislativă, executivă și judiciară, constituie un nou tip

de abordare, care a permis sublinierea prerogativelor deținute și modalitatea concretă de colaborare, pentru a stopa fenomenele care constituie un adevărat „atac” la mediul înconjurător.

În ultima parte a capitolului am tratat pe larg aspectele legate de strategiile naționale din domeniul mediului, ocazie cu care subliniem importanța trecerii la „economia circulară” care să aibă la bază „ciclul de viață” și care să conducă la reutilizarea resurselor pe scară mare, eliminarea deșeurilor reziduale (aproape în totalitate) cu ajutorul noilor tehnologii denumite generic „ecoinovare”.

Ultimul subcapitol, punctează aspectele referitoare la poluarea industrială a Deltei Dunării, Proiectul Roșia Montana, defrișările necontrolate, ca și braconajul piscicol și cinegetic.

Protecția mediului în țara noastră, rămâne o problemă deschisă, și trebuie subliniat că la acest moment încă sunt dificultăți cu privire la implementarea politicilor legate de gestionarea deșeurilor, a problematicii privind calitatea apei și a aerului și nu în ultimul rând aspectele care privesc conservarea naturii.

CAPITOLUL IV

SPECIFICITATEA RĂSPUNDERII PENALE ȘI CONTRAVENȚIONALE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI

Pe fondul actualei crize a mediului – determinată (în special) de exploatarea nerațională și insuficienta conservare a resurselor naturale - și sub impactul „revoluției” tehnico-științifice, răspunderea juridică în dreptul mediului a devenit o „zonă fierbinte” în contextul permanentei modificări a normelor care reglementează protecția mediului.¹⁸

4.1. FACTORI GENERATORI AI CRIMINALITĂȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Cauzele infracționale au la baza două momente în realizarea lor, pe de o parte, un moment „static”, fundamentat pe o analiză a cauzelor și condițiilor ce au contribuit la săvârșirea acelor fapte, pe de altă parte, un moment ce coincide cu punerea în executare și executarea acelei infracțiuni.

4.2. CADRUL GENERAL DE REGLEMENTARE A INFRAȚIUNILOR CONTRA MEDIULUI

Răspunderea penală – ca formă a răspunderii juridice – reprezintă chiar consecința nerespectării dispoziției normei juridice penale, respectiv, raportul juridic penal de constrângere născut – ca urmare a săvârșirii infracțiunii – între stat și infractor, raport complex al cărui conținut îl formează dreptul statului de a trage la răspundere pe infractor, precum și obligația infractorului de a răspunde pentru fapta sa în vederea restabilirii ordinii de drept și restabilirii autorității legii¹⁹.

¹⁸ Sion, I.G., *Ecologie și drept internațional. Cooperarea și strategia internațională în domeniul protecției mediului înconjurător*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990, pp. 126-127;

¹⁹ Bulai, C., *Drept penal. Partea generală*, vol. III, TUB, București, 1982, p. 14-17;

4.2.1. Reglementările prevăzute în noul Codul penal

În noul cod penal²⁰ nu există prevederi exprese, referitoare la apărarea dreptului fundamental al omului la un mediu sănătos sau la protecția factorilor de mediu. Pe aceste considerente și având în vedere comportamentele specifice de sancționat, unele incriminări vor deveni adevărate instrumente de protecție, cum ar fi cele care se referă la valori sociale tradiționale (viața, integritatea corporală, sănătatea persoanelor), altele care au în vedere sănătatea publică, ca valoare socială (nerespectarea regimului materialelor nucleare sau a altor materiale radioactive, nerespectarea regimului materiilor explozive, zădărnicierea combaterii bolilor, răspândirea bolilor la animale sau la plante, infectarea apei și traficul de produse sau substanțe toxice).

4.2.2. Reglementările prevăzute în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului

Aceste incriminări au un caracter special, având prioritate în aplicare²¹.

4.2.3. Incriminări cuprinse în reglementări sectoriale

În afara ordonanței mai sus menționate mai există și unele legi speciale cu prevederi exprese ce incriminează comportamente ce aduc atingere mediului.

4.3. INFRAȚIUNILE REGLEMENTATE DE O.U.G. NR. 195/2005, PRIVIND PROTECȚIA MEDIULUI

Ordonanța instituie o sistematizare ce are la bază criteriul pedepsei corespunzător gradului de pericol social în raport de forma prevăzută de norma de incriminare. În doctrină s-au apreciat și alte sistematizări.

4.4. RĂSPUNDEREA CONTRAVENȚIONALĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

În mod ideal, protejarea mediului se poate realiza prin adoptarea unui comportament adecvat, care să fie în concordanță cu cadrul legal instituit în acest sens. Aceasta este varianta ideală și, ca orice ideal, este imposibil de atins, motiv pentru care în legislația în vigoare au fost incluse și norme juridice care prevăd sancțiuni pentru încălcarea dispozițiilor lor.

Concluzie

Prevenirea și combaterea ilegalităților din domeniul mediului, a mării criminalități economico-financiare specifică, este în opinia noastră „cheia de boltă” a managementului integrat al problematicii legate de natură.

În acest sens în prima parte a capitolului am prezentat factorii care generează criminalitatea de mediu, cu accent pe cei macro-criminogeni, respectiv: factori economici, demografici și culturali.

Criminalitatea gulerelor albe care operează în acest domeniu, poate fi stopată prin aplicarea pragmatică a prevederilor penale din legile speciale și a celor din codul penal, fapt ce ne-a permis să prezentăm succint, cele mai importante prevederi specifice dreptului penal al afacerilor aplicabile domeniului circumscris tezei de doctorat.

²⁰Legea nr. 286/2009 privind noul Cod Penal, actualizată și publicată în M. O. nr. 510 din 24 iulie 2009;

²¹Publicată în M. O. nr. 1196 din 30 decembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare;

Analiza juridico-penală a celor mai importante aspecte de natură penală reglementate de *O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului*, cu modificările și completările în vigoare, este tratată într-un subcapitol distinct, având în vedere importanța acestora în contextul problematicii vaste pe care o constituie protecția mediului în România.

În ultima parte a capitolului am tratat problematica de impact mic asupra mediului și care sunt sancțiunile administrative sau contravenționale din legislație națională.

CAPITOLUL V ELEMENTE DE DREPT COMPARAT ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

5.1. CHINA

În ultimii ani, China a înregistrat o dezvoltare economică remarcabilă, este de neegalat în istoria omenirii, dar această evoluție rapidă a dus la deteriorarea considerabilă a mediului natural.

5.2. INDIA

Problemele de mediu din India sunt în creștere. Creșterea dezvoltării economice și creșterea rapidă a populației a dus țara de la 300 de milioane de oameni în 1947 la mai mult de un miliard oameni, ceea ce pune o presiune mare asupra mediului, infrastructurii și resursele naturale ale țării.

5.3. FRANȚA

În Franța, a fost adoptat un Cod al mediului²². În cuprinsul Codului mediului se regăsesc principiile generale care privesc protejarea mediului, precizări cu privire la instituțiile implicate în această activitate, dar și reglementări speciale referitoare la diferiți factori de mediu.

5.4. SPANIA

În mod asemănător cu situația subliniată anterior, și în legislația spaniolă se observă că în Codul penal spaniol este inclus Titlul XVI, cu denumirea: Delicte privind sistematizarea teritoriului și protecția patrimoniului istoric și a mediului.

Concluzie

Ultimul capitol, dedicat unui examen de drept comparat în domeniul mediului la nivel global, pentru care am ales doar statele cele mai mari poluatoare, încheie cercetarea doctorală, evidențiind în acest sens, cele mai importante aspecte cu impact direct asupra vieții și sănătății populației.

În acest sens am prezentat aspectele legate de calitatea aerului, emisiile industriale, poluarea fonică și a resurselor de apă, produsele chimice poluante (folosite în agricultură și industrie, metalele grele toxice și îngrășămintele) și problematica de mediu a marilor aglomerări urbane din China, India, Franța și Spania. Pe scurt sunt prezentate situații punctuale din cele patru state, dar și principalele forme de poluare care au generat criza ecologică prezentă.

²² Loi n° 2002-276 du 27 février 2002 art. 132 Journal Officiel du 28 février 2002

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE FERENDA

Cristalizarea și afirmarea unei etici ecologice globale, consacarea protecției mediului ca o problemă de interes public major și recunoașterea prin constituție a dreptului fundamental la un mediu sănătos și echilibrat ecologic au reclamat și consolidarea capacității instrumentelor juridice de realizare a obiectivului astfel asumat. Între acestea se numără și intervenția penală adecvată menită să conducă la formularea unei incriminări generale care să sancționeze orice atingere importantă adusă regulilor de protejare a valorilor mediului.

Protejarea mediului se prezintă ca o condiție a supraviețuirii și progresului, constituind o problemă de interes major și certă actualitate pentru evoluția socială.

Se poate remarca din conținutul tezei de doctorat faptul că procesul legislativ deosebit de stufos din acest domeniu nu a fost ușor de adoptat. În general, problematica legată de mediu a fost, este și va fi ancorată permanent în procesele economice și sociale de fond din societate. Acest aspect impune o corelare permanentă și perfectă între legislația elaborată și economia reală. Altfel spus, orice dezvoltare economică trebuie să aibă și o componentă economică.

Protecția pe plan universal a habitatului uman, adică a Pământului, are în vedere o mai bună administrare a factorilor generali de mediu, enunțați încă de la începutul lucrării: apele și ecosistemele acvatice, atmosfera, pădurile, solul, flora și fauna, ecosistemele terestre, ariile protejate și monumentele naturii. În consecință, protecția calității mediului și a dezvoltării durabile trebuie să aibă în vedere următoarele măsuri:

- Utilizarea rațională, cu economicitate maximă, a resurselor naturale, măsură care se utilizează pentru evaluarea resurselor potențiale, precum și pentru examinarea tendințelor, eventual dezechilibrate, în ceea ce privește resursele și mediul, pentru a se evita astfel de consecințe nefaste ale penuriei de materiale și energie, precum și impacturile ambiante nedorite;

- Stabilirea unei rate optime de consum a resurselor naturale neregenerabile, în vederea menținerii stocului acestora un timp cât mai îndelungat, de care să beneficieze nu numai membrii generației actuale, ci și cei ai generației viitoare.

- Adoptarea de tehnologii nepoluante și echiparea proceselor tehnologice generatoare de poluanți cu instalații contra poluării. Orientarea științei și tehnicii spre găsirea unor soluții de economisire a energiei și materiilor prime și de diversificare a surselor acestora; realizarea unui aparat de producție cât mai suplu, cât mai apt să se adapteze la restricțiile și cerințele noi în procesul dezvoltării.

- Reciclarea deșeurilor, măsură principală de satisfacere a necesităților de materii prime și materiale. Prin prelucrarea lor se economisesc importante cantități de materii prime și, totodată, crește rolul lor ca sursă suplimentară de energie.

- Combaterea severă a poluărilor operaționale de către sursele fixe și mobile și internalizarea costurilor poluării pentru prevenirea degradării mediului și factorilor săi.

- Stabilirea unei politici care să țină seama de întreg sistemul de interese economice existente într-o societate și care să folosească nu numai măsuri de ordin legislativ și administrativ, ci și stimulente economice necesare pentru ca agenții economici să asigure un proces tehnico-ecologic, dar și economico-ecologic, între care un loc important trebuie să-l ocupe educația ecologică a producătorilor și consumatorilor, a fiecărui cetățean.

- Extinderea acțiunilor de cooperare internațională tehnică, științifică, economică în domeniul protecției mediului, instruirii și educării populației în vederea participării active la protejarea mediului.

Întrucât aceste obiective sunt foarte îndrăznețe și presupun un consum consistent de resurse financiare și umane, pentru o perioadă de timp îndelungată, credem că pe termen mai scurt, trebuie avută în vedere o reevaluare în sensul corelării dispozițiilor deja existente. Chiar și la nivelul prevenirii și combaterii faptelor antisociale de gravitate mai redusă, considerăm că se impune o intervenție în sensul renunțării la reglementarea în două acte normative de același nivel – general a faptelor considerate contravenții.

Toate aceste măsuri pot genera o îmbunătățire a activității de prevenire și combatere a criminalității de mediu, bineînțeles cu respectarea strictă a prevederilor din instrumentele juridice comunitare, care în acest domeniu sunt de aplicare directă în marea lor majoritate. În acest fel, țara noastră va putea evita expunerea la declanșarea împotriva sa a procedurii de infringement cu privire la domeniul mediului înconjurător, domeniu considerat ca fiind foarte important la nivelul Uniunii Europene.

Într-o altă ordine de idei, întrucât problema protecției mediului înconjurător este una deosebit de sensibilă, fiind prinsă între interesele economice și cele ecologice, și din cauza faptului că implică cel mai adesea costuri deosebit de mari, este foarte important ca absorbția de fonduri europene dedicate domeniului să fie una cât mai consistentă. Pe de altă parte, așa cum se întâmplă atunci când se pune problema atribuirii unor sume importante, tentația fraudării condițiilor de atribuire și de utilizare este și ea foarte mare. *Din acest motiv, una dintre propunerile care trebuie să fie făcute cu privire la protejarea mediului înconjurător este aceea ca Direcția de Investigare a Fraudelor din Inspectoratul General al Poliției Române, împreună cu Departamentul de Luptă Antifraudă să acționeze prioritar pentru prevenirea și combaterea criminalității din acest domeniu.*²³

În acest sens propunem „de lege ferenda” instituirea unui regulament European, (bază a unei reglementări internaționale,) care să aibă ca punct de pornire următoarele principii:

- asigurarea respectării prevederilor legale în domeniul mediului (eliminarea arbitrariului în aplicarea prevederilor legale, armonizarea și aplicarea unitară a acestora indiferent de faptă, teritoriu și specific național);

²³ Punct de vedere Spiridon Ioan;

- prevenirea faptelor ce aduc atingere mediului înconjurător (educarea populației cu privire la respectarea regulilor în domeniul mediului, vulnerabilități și soluții);
- aplicarea unor sancțiuni adaptate la dimensiune faptelor prin care se aduce atingere valorilor protejate prin legislația mediului;
- dezvoltarea capacităților administrative și eliminarea birocrăției;
- Instituirea unei autorități unice europene (de tipul Parchetului European, care să se ocupe de investigarea mării criminalități în domeniul mediului pe teritoriul uniunii europene.

În acest sens considerăm că regulamentul European ar trebui să aibă în vedere următoarele:

- Armonizarea legislației statelor membre la realitățile prezente, aplicarea cu prioritate a principiului prevenirii agresiunilor asupra mediului prin punerea e loc secund a sintagmei „poluatorul plătește” pe care o considerăm depășită, concomitent cu introducerea unor reguli noi, unitare pentru autorizarea activităților care au impact asupra mediului. Opinem că este util și oportun introducerea unor standarde europene pentru fiecare categorie de activități cu impact asupra mediului, cu aplicare unitară pe întreg teritoriul European.

Chiar dacă noua direcție de abordare ar crea dificultăți în dezvoltarea economică a țărilor, descurajând o serie de investitori, trebuie avute în vedere și problemele care s-ar crea pe termen lung și impactul asupra mediului. Aprecierea impactului nu se poate face decât în urma unor analize făcute de specialiști calificați, care să compare impactul avut în alte țări pentru tipul respectiv de activitate economică. Specificul teritorial al zonei unde urmează să se desfășoare activitatea, impactul asupra populației etc.

Cea mai importantă latură în domeniul mediului o considerăm activitatea de prevenire, care ar trebui să aibă două componente esențiale: educația și respectul față de mediul înconjurător. În acest sens propunem introducerea în sistemul de învățământ național și European a unor module de pregătire pentru învățământul primar, dar și a unor discipline de specializare pentru învățământul universitar.

Apariția „*avertizorului de mediu*” constituie în opinia noastră un pas important care va sprijini dezvoltarea economică viitoare. Concret poate dobândi calitatea de avertizor de mediu, orice persoană care a absolvit cursurile unei instituții de învățământ superior, în programa căreia trebuie să existe module de pregătire pe specialitate, respectiv: module specifice pregătirii medicilor, inginerilor, juriștilor, economiștilor, funcție de domeniul de activitate în care aceștia vor profesa.

În ceea ce privește respectul față de mediu, pot fi aplicate cele două metode tradiționale: conformarea voluntară sau conformarea obligatorie, prin metode de coerciție a agenților economici cu impact asupra mediului. Opinem că identificarea soluțiilor pentru conformarea voluntară reprezintă „cheia de boltă” a reducerii impactului activităților economice poluatoare asupra mediului.

Aplicarea principiului celor „3 R”: reciclare, re folosire, recondiționare, este un alt aspect de importanță. Sprijinirea activităților de voluntariat în domeniul reciclării prin acordarea de facilități fiscale persoanelor fizice și juridice care desfășoară acest

tip de activitate (reducerea impozitelor pe venituri, acordarea de prime și bonusuri naționale și europene și altele).

Dezvoltarea unei strategii europene privind introducerea pe scară largă a dispozitivelor automate de preluare a materialelor reciclabile (pentru PVC, sticlă, hârtie și altele. Automate care trebuie să fie cu recompensare contra cost, pentru fiecare tip de material reciclabil și cu un preț unitar pe tot teritoriul Europei.

Unificarea sistemului sancționator pentru abaterile la regimul protecției mediului pe întreg teritoriul Uniunii Europene, înăsprirea sancțiunilor pecuniare și aplicarea unor sancțiuni penale drastice pentru marea criminalitate economico-financiară în domeniul mediului. În acest sens sunt elocvente apariția și dezvoltarea unor structuri de crimă organizată la nivelul U.E., cunoscute sub denumirea generică de „mafia gunoaielor”, „mafia lemnului” și altele asemenea. Identificarea și destructurarea antreprizei criminale²⁴ (societăți care operează aparent legal dar nu înregistrează și nu plătesc taxe, apoi dispar) care operează cu succes în domeniul mediului. În acest sens sunt de importanță identificarea celor care procedează la tăieri ilegale de arbori, defrișarea unor întregi zone împădurite, și comercializarea masei lemnoase în sistemul legal prin manopere frauduloase. Obligarea la înlocuirea masei lemnoase tăiate cu dublul suprafeței tăiate (fapt ce ar conduce la accelerarea procesului de reîmpădurire).

Crearea la nivel statal și European a unei singure autorități care să aibă atribuții de autorizare, monitorizare și control pentru toate activitățile cu impact asupra mediului. Considerăm ca autoritatea ar trebui să aibă subordonare la nivelul Comisiei Europene, competență teritorială extinsă, care să depășească granițele statului național, și să beneficieze de sprijinul autorităților judiciare în baza unor reglementări clare și fără echivoc.

Pentru prevenirea și combaterea faptelor grave de natură penală în domeniul mediului propunem înființarea „*Parchetului European al Mediului*” și apariția unui serviciu specializat în cadrul „Europol”. Considerăm ca procurorii și ofițerii de poliție care își desfășoară activitatea în acest domeniu ar trebuie să beneficieze de pregătire judicioasă de specialitate care poate fi asigurată de Academia de Poliție „A. I. Cuza” împreună cu alte instituții similare din U.E.

Instituirea unor standarde recunoscute la nivel European și aplicarea unor reguli de bună practică consacrate, „actualizarea” cunoștințelor teoretice la realitățile practice trebuie să fie asigurată prin implementarea unui sistem de pregătire continuă, flexibil și la îndemâna magistraților și polițiștilor judiciari.

Cercetând o gamă largă de materiale de specialitate, am reușit să prezentăm, într-un mod realist principalele obiective prezente și viitoare legate conceptual de „dezvoltarea durabilă”, așa cum este el promovat la nivel global.

Având în vedere coordonatele științifice proiectate la începutul elaborării cercetării doctorale, considerăm că ipotezele de lucru, stabilite au fost verificate și confirmate, după cum urmează:

²⁴ Pantea, M., *Antrepriza criminală în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală*, „Revista Română de Dreptul Proprietății Intelectuale”, Anul VIII, nr. 3 (28) septembrie 2011, pp.78-90

Ipoteza nr. 1: Identificarea cauzelor în domeniul protecției mediului trebuie să genereze dezvoltarea măsurilor de prevenire și combatere a criminalității în acest domeniu.

Ipoteza de lucru a fost cercetată, analizată și validată în cadrul capitolul I, intitulat „*Contextul protecției mediului înconjurător*”, în care am abordat din punct de vedere teoretic conceptul de „mediu”, identificând principalii factori ce alterează sănătatea acestuia. După o prezentare de ansamblu a istoriei activității de protecție a mediului și a corelației cu domeniul ecologiei am trecut la identificarea tehnicilor actuale de protecție a mediului. În fapt, subcapitolul 1.5, denumit „*Dezvoltarea durabilă – obiectiv global*”, orientează eforturile de dezvoltare durabilă spre o nouă cultură ecologică, în care cultura științifică se unește cu cultura umanistă, dând o nouă perspectivă cercetării realităților cu care se confruntă activitatea de protecție a mediului. Astfel, ne-am vom aplecat pe tratarea conceptului de „*dezvoltare durabilă*” și „*management al dezvoltării durabile*”, identificând regulile calitative aplicabile în domeniu, precum și viziunile strategice de pragmatizare a direcțiilor de acțiune.

Ipoteza nr. 2: Legislația actuală poate și trebuie să se constituie ca un instrument util și necesar, subliniind nevoia stringentă de a oferi tuturor problemelor o nouă perspectivă asupra soluționării, României revenindu-i sarcina de a identifica, în mod constant, metodele și căile de dezvoltare a propriei strategii de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului.

Ipoteza de lucru a fost cercetată, analizată și validată în cadrul capitolului II, intitulat „*Experiența României în domeniul protecției calității mediului înconjurător*”. Capitolul al II-lea evidențiat, într-o succesiune logică, istoria României în domeniul protecției mediului, punând accent pe oportunitățile legate de procesul de aderare la Uniunea Europeană în problematica abordată. Cercetarea a urmărit să identifice locul și rolul, atât a structurilor naționale cu atribuții limitative în domeniul protecției calitative a mediului înconjurător cât a instituțiilor cu atribuții specifice. Pe aceste considerente, am identificat particularitățile strategiilor de cooperare dintre instituțiile din sistemul de ordine publică și siguranță națională și instituțiile cu atribuții prioritare în domeniul protecției mediului înconjurător. Bineînțeles, pe fondul clarificării experienței României în domeniul protecției mediului, detaliind procesul de elaborare a Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă, particularizând influența strategiei europene de dezvoltare durabilă, am prezentat și aspecte legate de intervenția negativă a factorului uman asupra mediului.

Principala problemă cu care se confruntă acest domeniu este aceea a cadrului de reglementare marcat de o abundență de norme, chiar și de incriminare, de o tehnicitate deosebită a acestora, de împrejurarea că există multe suprapuneri de reglementări, care generează cazuri concrete de concurs de texte de incriminare.

Ipoteza nr. 3: Succesul în activitatea de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului reclamă identificarea și corelarea legislației europene și mondiale cu cea națională, subliniind faptul că elaborarea și aplicarea strategiilor în domeniul protecției mediului nu reprezintă un scop în sine, ci trebuie să constituie un mijloc eficient de limitare a riscurilor și vulnerabilităților la adresa mediului înconjurător.

Ipoteza de lucru a fost cercetată, analizată și validată în cadrul capitolului III, intitulat **„Protecția mediului – amplasarea problematicii în plan european și mondial”**.

În concret, capitolul III, a abordat acest domeniu sub două aspecte, primul, la nivel european, al doilea, la nivel mondial. Am insistat pe prezentarea structurilor comunitare cu rol determinant în domeniul protecției mediului, preocupările legislative de la nivelul Uniunii Europene, legislația de mediu pentru țările semnatare ale strategiei de preaderare, politicile adoptate în domeniul dezvoltării durabile, particularitățile strategiilor de mediu din Europa Centrală și de Est, mondializarea problemelor de mediu, locul și rolul Națiunilor Unite, a altor instituții, O.N.G.-urilor și mass-media. Din punct de vedere conceptual, având în vedere statutul României, de stat membru al Uniunii Europene, considerăm că toate documentele programatice ale României din domeniul protecției mediului trebuie să fie adaptate noilor reglementări ale Uniunii Europene. Ne-am fundamentat cercetarea, în special pe Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 328 din 6 decembrie 2008.

Ipoteza nr. 4: Cunoașterea principalelor forme de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului poate genera o gestiune coerentă a activităților de prevenire și combatere.

Ipoteza de lucru a fost cercetată, analizată și validată în cadrul capitolului IV, intitulat **„Specificitatea răspunderii penale și contravenționale în domeniul protecției mediului”**.

În ultimul capitol am detaliat principalii factori generatori ai criminalității în domeniul mediului înconjurător, cadrul general de reglementare a infracțiunilor contra mediului, punând accent pe reglementările prevăzute în Noul Cod Penal, în O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, precum și pe alte reglementări sectoriale.

Elemente de noutate și contribuții personale:

- fundamentarea și evidențierea problematicii actuale;
- sistematizarea competențelor instituțiilor cu rol determinant în gestionarea problemelor de mediu;
- actualizarea și analiza infracțiunilor din domeniul protecției mediului;
- sistematizarea principalelor forme de manifestare a criminalității în domeniul protecției mediului;
- conturarea și analiza particularităților modalităților de prevenire și combatere a criminalității în domeniul protecției mediului;
- analiza asupra principalelor forme de agresiune a mediului în România;
- abordarea elementelor specifice criminalității în domeniul protecției mediului prin cercetări conceptuale și identificarea problemelor în investigarea infracțiunilor.

În concluzie, protecția mediului trebuie să reprezinte o prioritate universală, ca reacție organizată și controlată la degradările cu caracter universal cauzate mediului și factorilor săi, determinate de fenomenele naturale și procesele antropice.

Astfel, teza de doctorat, intitulată „*Combaterea criminalității economico-financiare în domeniul protecției mediului*”, pe lângă faptul că reprezintă un important demers teoretico-practic în domeniul protecției mediului, ea se transpune într-un adevărat „semnal de alarmă” pentru generația prezentă de a medita și conștientiza asupra condiției de viață a generației viitoare.

BIBLIOGRAFIE:

I. LEGISLAȚIE :

- ***Constituția României;
- ***Legea nr. 107/1996 privind legea apelor;
- ***Legea nr. 46 din 19 martie 2008 privind Codul silvic;
- ***Legea nr. 155/2010 privind legea poliției locale;
- ***Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător;
- ***Legea nr. 20 din 6 aprilie 1993 pentru ratificarea Acordului european instituind o asocieră între România, pe de o parte, și Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 1 februarie 1993;
- ***Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale;
- ***Ordonanța de Urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului;
- ***Ordonanța de urgență nr. 243/2000 privind protecția atmosferei,;
- ***Ordonanța de Urgență nr. 21/2004 privind crearea Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență;
- ***Ordonanța de Urgență nr. 107/2002 privind înființarea Administrației Naționale „Apele Române”;
- ***H.G. nr. 38/2015 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor;
- ***H.G. nr. 19/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului;

II. LITERATURĂ DE SPECIALITATE :

1. Adler, A., *Le nouveau apport de la CIA*, Editura Robert Laffont, France, 2009;
2. Adrian, N., *Încălzirea globală va schimba radical planeta*, ziarul Lumina, 19.01.2007.
3. Antoniu, G., Bulai, C., coordonatori, *Practica judiciară penală*, vol. V, Editura Academiei Române, București, 1998;
4. Bădescu, V.S., *Dreptul mediului. Sisteme de management de mediu*, Editura C.H. Beck, București, 2011;
5. Bleahu, M., *Privește înapoi cu mânie...Privește înainte cu spaimă*, Editura Economică, București, 2004;
6. Bran, F., *Ecologie generală și protecția mediului*, Editura A.S.E., București, 2000;
7. Bran, F., *Ecosferă și politici ecologice*, Editura ASE, 2002;
8. Brown, L., *Starea lumii*, Editura Tehnică, București, 1998;
9. Brzezinski, Z., *Marea tablă de șah. Supremația americană și imperatiuele sale geostrategice*. Editura Univers Enciclopedic, București, 2000;
10. Bucur, D., Pantea, M., *Metode și tehnici de investigare a fraudelor*, Editura Sitech, Craiova, 2009;
11. Bulai, C., *Drept penal. Partea generală*, vol. III, TUB, București, 1982;

12. Câmpeanu, C., *Dimensiunea europeană și mondială a dezvoltării durabile*, Editura Expert, București, 2004;
13. Ciplea, A., Ciplea, I. L., *Poluarea mediului ambiant*, Editura Tehnică, București, 1978;
14. Collin P.H., *Dicționar de ecologie și mediu înconjurător*, Editura Universal DALSI, București, 2001;
15. Commener, B., *Cercul care se închide*, Editura Politică, București, 1980;
16. Cotigă, C., *Ecologie și protecția mediului*, Editura Sitech, Craiova, nedată;
17. Diamescu, M.A., Nițu, I.C., *Riscuri de securitate generate de fenomenul încălzirii globale* în Securitate și Apărare în Uniunea Europeană, Sesiunea anuală de comunicări științifice, Strategii XXI, București, 17-18 aprilie 2008, Secțiunea 1: Securitate și Apărare, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008;
18. Dulamița, I., *Încălzirea globală joacă dur cu viitorul planetei*, Cotidianul, 2007;
19. Duțu, M., *Canicula vremii și calamitatea reacțiilor oficiale*, Săptămâna Financiară, Nr. 71, luni 31 iulie 2006;
20. Duțu, M., *Dreptul comunitar al mediului*, Editura Economică, București, 1997;
21. Duțu, M., *Dreptul mediului Tratat, Abordare integrală, volumul I*, Editura Economică, București, 2003;
22. Duțu, M., *Dreptul mediului*, curs universitar, ediția 4, Editura C.H.Beck, București, 2007;
23. Duțu, M., *Dreptul mediului*, Tratat, vol I, Editura Economică, București, 1998;
24. Duțu, M., Duțu, A., *Dreptul mediului, Ediția 4*, Editura C.H.Beck, București, 2014;
25. Duțu, M., *Introducere în dreptul penal al mediului*, Editura Hamangiu, București, 2013;
26. Ene, D., *Degradarea mediului și punerea în pericol a securității ecologice la nivel național și regional – amenințări la adresa securității naționale*, Editura Ars Academica, București, 2010;
27. Făiniși, F., *Dreptul mediului*, Editura Penguin Book, București, 2005;
28. Francisco, G. P., *Introducción a la Ecología Política*, Collection Ecorama, Granada 1993;
29. Gardner, G., Sambat, P., *Făurirea unei economii durabile a materialelor*, 1999;
30. Gavrilesco, E., Buzatu, G.D., *Elemente fundamentale de protecția mediului*, Editura Sitech, Craiova, 2014;
31. Gheorghe, L., *Concentrația de CO₂ produce schimbări climatice*, Revista Bilanț, Nr. 9, iunie 2005;
32. Gore, Al., *Probleme globale ale omenirii. Pământul în cumpănă. Ecologia și spiritul uman*, Editura Tehnică, București, 2005;
33. Gore, Al., *Un adevăr incomod. Pericolul reprezentat de încălzirea globală și posibilele măsuri care pot fi luate*, Editura Rao International Publishing Company, București, 2007;
34. Gorunescu, M., *Infracțiuni contra mediului înconjurător*, Editura C.H. Beck, București, 2011;

35. Gorunescu, M., *Infracțiuni contra mediului înconjurător*, Editura Cermaprint, București, 2006;
36. Gorunescu, M., *Sistematizarea incriminărilor din domeniul protecției mediului*, în R.D.P. nr. 4/2002;
37. Guțu, G., *Dicționar latin-român, ed. A II-a*, Editura Humanitas, București, 2003;
38. Ianculescu, S., Nisipeanu, S., Ștepa, R., *Managementul mediului în conformitate cu seria ISO 14 000*, Editura Matrix Rom, București, 2002;
39. Jerome, F., Philippe, G., *Droit de l'environnement*, Editions Eyrolles, 1993;
40. Jodha, N.S., *Agricultural Growth and Sustainability: Perspectives and Experience from The Himalayas*, International Center for Integrated Mountain Development MFS Series, nr. 25, 1990;
41. Karten, D.C., *Corporațiile conduc lumea*, Editura ANTET, Oradea, 1998;
42. Kiss, A., *Droit international de l'environnement*, A. Padone, Paris, 1990;
43. Lemert, E., *Human Deviance, Social Problema and Social Control*, Prentice Hall, 1967;
44. Linder, E., *Planet of the Year: Endangered Earth. In Time*;
45. Lupan, E., *Dicționar de protecția mediului*, Editura Lumina Lex, 1997;
46. Lupan, E., *Dreptul mediului*, Editura Universitatea Independentă „Dimitrie Cantemir”, Cluj Napoca, 1993;
47. Lupan, E., *Dreptul mediului. Tratat elementar - partea generală*, Editura Lumina Lex, București, 1996;
48. Lyotard, J.F., *La condition postmoderne*, Paris, Edition de Minuit, 1979;
49. Marinescu, D., *Dreptul Mediului Înconjurător*, Editura „TEMPUS”, București, 1992;
50. Marinescu, D., *Dreptul mediului înconjurător, ediția a III-a revăzută și adăugată*, Casa de Editură și Presă „Șansa” SRL, București, 1996;
51. Marinescu, D., *Tratat de dreptul mediului*, Editura All Beck, București, 2003;
52. Matharan, X., *La Justice pénale de l'environnement*, Leschaires de la sécurité intérieure nr.9/1992;
53. Mișu, D., *Directiva Uniunii Europene privind obligația de mediu. O cale de urmat spre o politică europeană de mediu*, The Sphere of Politics (Sfera Politicii), issue: 110-111/ 2004;
54. Mohan, G., Ardelean, A., *Ecologie și Protecția Mediului. Manual preparator*, Editura „SCAIUL”, București, 1993;
55. Negulescu, M., Ianculescu, I., Vaicum, L., Bonciu, G., Pătru, C., Pătru, O., *Protecția mediului înconjurător – manual general*, Editura Tehnică, București, 1995;
56. Nicolescu, C., *Ecologie și protecția mediului*, Editura Macarie, Târgoviște, 1996;
57. Nistoreanu, G., Păun, C., *Criminologie*, Editura Europa Nova, București, 2000;
58. Oprescu, I., *Ecologie*, Editura Miron, Timișoara, 1999;
59. Pantea, M., *Antrepriza criminală în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală*, „Revista Română de Dreptul Proprietății Intelectuale”, Anul VIII, nr. 3 (28) septembrie 2011;

60. Pantea, M., *Aplicații de metodologie criminalistică în investigarea fraudelor*, Editura Pro Universitaria, București, 2015;
61. Pantea, M., *Criminalitatea economico-financiară. Cazuistică, modalități de comitere, spețe*”, Editura Pro Universitaria, București, 2015
62. Pantea, M., *Investigarea criminalității economico-financiare*, Vol. II, Editura Pro Universitaria, București, 2012;
63. Pantea, M., *Investigarea Fraudelor*, Vol. I și Vol. II, Editura Pro Universitaria, București, 2012;
64. Pantea, M., *Protecția penală a drepturilor de proprietate industrială*, Revista „Pro Patria Lex”, București, 2006;
65. Pantea, M., ș.a., *Achizițiile publice și criminalitatea economico - financiară din acest domeniu - în contextul integrării României în Uniunea Europeană*, Sesiunea Științifică Internațională Afacerile Interne și Justiția în procesul integrării europene și globalizării - ediția a treia, Academia de Poliție „A.I.Cuza”, București, 13-14 mai 2010, Editura Pro Universitaria, 2010;
66. Pantea, M., ș.a., *Les modalites de commettre des infractions dans le domaine de la production et de la commercialisation de produits agricoles. Techniques d'instrumentation et especes resolues*, „Journal of Criminal Investigations”, Vol. IV, issue 1/septembrie 2011, Editura Universul Juridic, 2011;
67. Părăușanu, V., Ponoran, I., *Economia Mediului*, Universitatea Româno-Americană, Editura Sylvi, București, 2001;
68. Pîrvu, E. L., *Dreptul mediului, curs universitar*, Editura Sitech, Craiova, 2012;
69. Pop, T., *Curs de Crimonologie*, Editura Institutului de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1928;
70. Preotu, D., Pantea, M., ș.a., *Legislație protecția consumatorului și protecția mediului*, Curs pentru Calificarea profesională în domeniul asigurărilor, Editura Fundația Institutul de Management în Asigurări, București, 2011;
71. Prieur, M., *Droit de l'environnement*, 2e édition, Dalloz, 1991;
72. Radu, I.M., Trăileanu, A., *Drept funciar, amenajarea teritoriului și protecția mediului*, Editura Lumina Lex, București, 1999;
73. Raneti, D.R., *Securitatea energetică – sector important al securității statale în contextul globalizării în volumul „Riscuri și amenințări actuale: între criză economică și terorism”*, Sesiunea anuală de Comunicări Științifice „Stabilitate și securitate regională”, Secțiunea I: *Securitate și apărare*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009;
74. Răuță, C., Cârstea, St., *Poluarea și protecția mediului înconjurător*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979;
75. Roberts, P., *„Sfârșitul petrolului. În pragul unui dezastru”*, Editura Litera Internațional, București, 2008;
76. Rojanschi, V., Bran, F., Diaconu, G., *Protecția și ingineria mediului*, Editura Economică, București, 1997;
77. Rojanschi, VI., Bran, Grigore Fl. , *Elemente de economia și managementul mediului*, Editura Economică, București, 2004;

78. Roodman, D.M., *Edificarea unei societăți durabile*, în L. Brown, *Starea lumii*, 1999;
79. Sandu, F., Ioniță, G.H., *Dreptul mediului*, Editura Sylvi, București, 2003;
80. Sandu, F., Isac, M., Cătuți, C.C., *Protecția juridică a mediului, curs universitar*, Editura centrului de Creație Brăila, București, 2005;
81. Sion, I.G., *Ecologie și drept internațional. Cooperarea și strategia internațională în domeniul protecției mediului înconjurător*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990;
82. Soroceanu, V., *Creșterea economică și mediul natural*, Editura Economică, București, 2000;
83. Stanciu, I., *Calitologia. Știința calității mărfurilor*, Editura Renaissance, 2003;
84. Stanciu, I., *Managementul calității totale*, Editura Cartea Universitară, 2004;
85. Strainu, E., *Războiul Geofizic*, Editura Bogdana, București, 2004;
86. Suba, A., *Încălzirea globală: ghețarii se topesc în ritm alert*, *Cronica Română*, 2007;
87. Teodorescu, C., “*Lipsa unei politici energetice comune – risc major de securitate în Europa*”, Sesiunea anuală de comunicări științifice “*Strategii XXI: Securitate și Apărare în Uniunea Europeană*”, Secțiunea 1: *Securitate și Apărare*, București, 17-18 aprilie 2008, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008;
88. Tinca, C. M., *Braconajul*, *Revista de vânatoare HUBERTUS* nr. 3/2009;
89. Țarcă, Ș., *Dreptul mediului – curs universitar*, Editura Luminalex, București, 2005;
90. Vidu, B., *Uniunea Europeană – Instituții, politici, activități* - Colecția : Cartea Universitară, Editura Agroprint, Timișoara, 2000;
91. Voicu, C., Pantea, M., ș.a., *Curs Universitar pentru Masterat Securitatea financiară a Uniunii Europene în viziunea Tratatului de la Lisabona*, Vol. II, Editura Pro Universitaria, București, 2010;
92. Voloșin, A., *Războaiele energetice ale secolului XXI în volumul „Criză-conflictualitate-efecte”*, Sesiunea anuală de comunicări științifice „*Stabilitate și securitate regională*”, 09-10 aprilie 2009, Secțiunea I: *Securitate și apărare*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009;
93. Zarufir, C., Stănescu, S., (coordonatori), *Enciclopedia dezvoltării sociale*, Editura Polirom, București, 2007;
94. Zdrenghia, V., *Dreptul mediului și al dezvoltării durabile*, vol. I, Editura Le Mot, București, 1997;
95. Zimmerman, U.E., *Contesting Earth's Future. Radical Ecology and Postmodernity*, Berkeley, University of California Press, 1994;

III. ALTE SURSE:

96. Annual Report, 1998, World Wildlife Found;
97. Colecția „Journal of Criminal Investigation”, Editura Universul Juridic, București, 2011-2018;

98. Colecția „Revista de Investigare a Criminalității”, Editura Universul Juridic, București, 2005-2018;
99. Colecția „Revista ProPatriaLex”, Editura Universul Juridic, București, 2005-2018;
100. Dictionnaire Hachette encyclopedique, Hachette Livre, Paris, 2001;
101. Directiva Uniunii Europene 85/337 amendată prin Directiva Uniunii Europene 97/11;
102. Insight into Europe's Forest Protection, WWF report, Published in February 2001 by WWF-World Wide Fund For Nature (formerly World Wildlife Fund), Gland, Switzerland.
103. Owe common future, Oxford: Oxford University Press, 1987;
104. Program de acțiune pentru protecția mediului în Europa Centrală și de Est, Conferința Ministerială, Lucerna – Elveția, 28-30 aprilie 1993, OECD and World Bank, 1994;
105. Programul de Acțiune pentru Protecția Mediului în Europa Centrală și de Est a fost aprobat în cadrul Conferinței Ministeriale de la Lucerna (28-30 aprilie 1993);
106. Programul de Acțiune pentru secolul XXI, adoptat de Conferința Mondială ONU pentru Mediu și Dezvoltare, Rio de Janeiro, 1992.
107. Regulamentul de organizare și funcționare a Gărzii Naționale de Mediu nr. 935/GM/29.06.2017;
108. SHESTA – Stockholm International Institute for Environment Sound Technologies Assessment, Report of the Environment Institute Committee, 1988;
109. Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013-2020,
110. Strategia națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, proiect comun al Guvernului României, prin Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile și programul Națiunilor Unite, prin Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, București, 2008;

IV. SURSE INTERNET (pagini/ site-uri) :

111. <http://images.biomedsearch.com/19478975/ehp-117a187.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIBOKHYOLP4MBMRGQ&Expires=1536710400&Signature=IrLgougV0+f6AGXjzL/m3wzf2sI>;
112. http://www.acad.ro/com2011/pag_com11_0301PrecizareRM.htm
113. http://www.adevarul.ro/locale/constant/Cauza_incendiului_devastator_de_la_Vadu_o_tigara_aprinsa_si_aruncata_0_54054;
114. <http://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/environnement/48488>;
115. <http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>
116. http://www.salvaidelta.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=87;
117. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/environment> ;
<http://mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Strategia-Nationala-pe-Schimbari-Climatice-2013-2020.pdf>;
118. <https://fas.org/sgp/crs/row/R41287.pdf>;

119. https://gnm.ro/staticdocs/GNM_IGPF2009.pdf;
120. https://gnm.ro/staticdocs/Politia_Romana2009.pdf;
121. <https://gnm.ro/staticdocs/Protocol%20GNM-%20Jandarmeria%20Romana%20-%202009.pdf>;
122. <https://gnm.ro/staticdocs/ProtocolColaborareISU.pdf>;
123. <https://www.cij.ro>;
124. https://www.institut.veolia.org/sites/g/files/dvc1121/f/assets/documents/2016/09/sapiens-1734-8-1-prevention-and-control-of-air-pollution-in-china-a-research-agenda-for-science-and-technology-studies_1_0.pdf;
125. https://www.jonesday.com/files/Publication/1d201d08-ddef-4bc9-b017f04ec8821f0f/Presentation/PublicationAttachment/9bd6ed7d-86fa-4ce9-b12df66f150fcad/China_Begins_Enforcing.pdf
126. <https://www.mae.ro/node/35846>;
127. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/environment>;
128. <https://www.propatriaex.ro>;
129. www.comunicare.mai.gov.ro;
130. www.fao.org;
131. www.greenpeace.org;
132. www.iunc.org;
133. www.mae.ro
134. www.oecd.org;
135. www.who.org;
136. www.worldbank.org;
137. www.worldwildlife.org;

A N E X E